

“необхідність багато працювати самостійно”. Лише 23% респондентів виявили цілком позитивне ставлення до навчання у сучасному ВНЗ.

У соціально-педагогічному контексті кооперативне навчання сприяє розвитку у студентів вміння бачити і відмічати успіхи один одного, працювати єдиною командою, підтримувати спільні прагнення щодо завершення роботи, бути толерантними у співробітництві, незважаючи на індивідуальні відмінності.

Література

1. Гузеев В.В. Теория и практика интегральной образовательной технологии. – М., 2001. – С. 26-42.
2. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології. – К., 2003. Джуринский А.Н. Развитие образования в современном мире. – М., 1999. – С. 134-141.
3. Євдокімов О.В. Ефективність нових технологій організації навчання студентів // Педагогіка і психологія. – 1997. – №2. – С.166-165.
4. Еримбитова С., Маджуга А. Использование интерактивных (диалоговых) технологий обучения в процессе творческого саморазвития личности учащихся // Alma mater. – 2003. – №11. – С. 48-50.
5. Котова И.Б., Шиянов Е.Н. Идея гуманизации образования в контексте отечественных теорий личности. – Ростов н/Д., 1995.
6. Пометун О.І. Енциклопедія інтерактивного навчання. – К., 2007.

М.В. Опачко

ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛЯ ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ

В статье рассматриваются перспективы дальнейшего развития системы высшей профессиональной подготовки учителей физики. Модернизация образования предполагает разработку нового программно-методического обеспечения процесса подготовки.

The author of the article considers the issues of prospects of further development of the system of higher professional training of physics teachers. It has been stated, that the process of education modernisation pre-supposes the development of the newest programme-methodical provision for the process of training.

Визначальною рисою модернізації вищої школи на сучасному етапі розвитку суспільства є входження вітчизняної вищої освіти у

ЗЄВО. Трансформація загальноєвропейської парадигми підготовки сучасного вчителя як особистості, здатної працювати в умовах несталого розвитку, швидкоплинних змін, постійного саморозвитку і творчого пошуку в умовах вітчизняної системи підготовки педагога передбачає реформування та оновлення змісту підготовки на принципово нових методологічних, науково-методичних та інформаційно-технологічних засадах.

Актуальність проблеми впливає з наявності ряду протиріч між:

- потребою у реформуванні вітчизняної системи освіти в контексті Болонських угод та відсутністю науково-методичного, матеріально-технічного супроводу реорганізації процесу;
- переходом до навчання за кредитно-модульною системою та відсутністю обґрунтованих змістових модулів, що складають сутність професійно-фахової підготовки педагога;
- зростанням ролі самостійної роботи у змісті підготовки та відсутністю тематики системи самостійних робіт, індивідуальних проєктів, пошуково-дослідницьких, реферативних робіт, а також стандартизованих тестових завдань тощо.

Метою нашої теоретичної розвідки є обґрунтування стратегії розвитку вищої природничо-математичної освіти.

Для досягнення мети слід було виконати наступні завдання:

1. Проаналізувати стан та перспективи розвитку природничо-математичної освіти.
2. Визначити складові підготовленості вчителя фізики до професійної діяльності в сучасних умовах розвитку освіти.

Обґрунтування стратегії розвитку вищої освіти, в тому числі і природничо-наукової передбачає визначення її вектора на основі аналізу методологічних узагальнень, що розробляються філософією освіти.

Загальними тенденціями розвитку освіти в сучасних умовах інформатизації суспільства науковці визначають:

- фундаменталізацію – як відповідь на виклик глобалізації і умову зростання суспільства, нації, держави і передбачає посилення значення дисциплін фізико-математичного профілю, хімії і біології (а також інформатики) як у перспективній загальноосвітній, так і професійній підготовці людини до життя. Йдеться про нарощування природничої і математичної підготовки школярів і відповідно, майбутніх педагогів. Так у висловлюваннях провідних російських учених, серед яких Ж.Алфьоров

(Нобелівський лауреат), означена проблема інтерпретується як така, що створює загрозу національним інтересам Росії” [Андрущенко В.П. – К., 2005. – С.560];

- гуманітаризацію, як реалізацію принципу гуманізму – єдиного і головного, завдяки якому стає можливим майбутнє для відмінностей, багатовимірною і разом з тим внутрішньо єдиною світу і передбачає формування світогляду, ціннісних орієнтацій людини, введення в контекст підготовки фахівців національних і загальнолюдських цінностей, формування духовності людини;
- екологізацію, що ґрунтується на гармонії людських природних й техніко-технологічних пріоритетів і передбачає створення передумов для формування особистості – носія ноосферного типу світогляду.

Окреслені тенденції розвитку освіти ХХІ століття посилюють потребу у розв’язанні національних освітніх проблем, серед яких розробка сучасного класифікатора спеціальностей, введення двоступеневого навчання (перший – до отримання першого наукового ступеня бакалавра, другий – після його отримання), введення загальноєвропейської системи перезарахування кредитів (ECTS), підвищення якості освіти, ефективності освітніх послуг, усунення значного розриву між рівнем знань випускників загальноосвітніх шкіл і вимогами вузів тощо.

Організаційно-структурні зміни до яких належать зміни у: освітньо – кваліфікаційних рівнях; переліку педагогічних спеціальностей; мережі вищих педагогічних навчальних закладів; змісті підготовки мають враховувати:

- відкриття навчальних закладів різних типів;
- запровадження профільного навчання у старшій школі;
- потребу у підготовці педагогічних працівників за поєднаними спеціальностями (близькі за змістом освіти спеціальності, що взаємно доповнюють одна одну);
- потребу у підготовці вчителів до викладання “навчальних предметів варіативного компоненту навчального плану та проведення позашкільної і позакласної роботи;
- потребу у відтворенні, відродженні та розбудові регіональних центрів педагогічної науки.

Модернізація змісту підготовки педагога, основними складовими якої є: фундаментальна, психолого-педагогічна, методична, інформаційно-технологічна, практична, соціально-

гуманітарна, що передбачає вироблення нової методології методичної підготовки. При цьому методична підготовка повинна:

- реалізуватись не лише через відповідну навчальну дисципліну і не зводиться до неї, а розглядатися як основний принцип при викладанні фундаментальних дисциплін на педагогічних спеціальностях;
- базуватись на сучасних технологіях навчання, у першу чергу, йдеться про інформаційно-комп'ютерні технології; (інформаційно-технологічна підготовка має бути наскрізною);
- охоплювати систему дидактичних, педагогічних, виховних технологій.

Сутність модернізації змістової підготовки педагога відображена у системі вимог до особистості вчителя. Це повинна бути особистість здатна:

- успішно функціонувати в умовах постійних змін; приймати змінність як сутнісну характеристику власної життєдіяльності, продукувати та виявляти інноваційний тип мислення, культури, поведінки з урахуванням необхідності у переорієнтації навчального процесу із засвоєння базових знань на вироблення умінь і навичок використання цих знань на практиці;
- розуміти, уміти і сприяти формуванню особистості дитини, що в свою чергу передбачає врахування і дотримання у процесі підготовки педагога вимог і умов, які б відповідали формуванню особистісної зрілості педагога в умовах функціонування освітнього середовища за типом педагогічної майстерні;
- конструювати свою діяльність на інноваційності, як типи життєдіяльності людини на противагу інертності, консерватизму, на основі дитиноцентризму, що зорієнтований на дитину як повноцінну особистість, рівноправного члена суспільства, визнає її індивідуальність і створює необхідні умови для становлення і розвитку;
- вчитися протягом життя і навчати цьому своїх учнів, що передбачає проектування навчального процесу у вузі на основі сучасної науки, новітньої методики, педагогічної майстерності і високих педагогічних технологій (йдеться про педагога не як про носія парадигмального наукового знання (нормативного), а носія міжпарадигмального знання);
- до спілкування (живого діалогу), в тому числі, і іноземною мовою (або, навіть і кількома); до організації взаємодії у дитячому і

студентському середовищах, що передбачає формування умінь і навичок міжгрупової, міжособистісної взаємодії, володіння прийомами перцепції, атракції, контактної взаємодії тощо.

Реалізація окреслених вимог передбачає:

- удосконалення системи підготовки майбутніх студентів шляхом подолання значного розриву між шкільною програмою та університетськими вимогами;
- суттєве поліпшення психолого-педагогічної підготовки;
- посилення практичної складової підготовки шляхом розробки та впровадження у змісті методичної підготовки майбутніх учителів фізики курсів “Дидактичні технології”, “Технології виховання”, а також введення на педагогічних спеціальностях перманентної педагогічної практики, починаючи з 3-4 семестру (як у європейських вузах; проблемним питанням є забезпечення відповідними базами практик);
- розробку системи завдань для СРС, тем для індивідуальних завдань, при цьому, студентам педагогічних спеціальностей варто пропонувати тематику кваліфікаційних і дипломних робіт дидактичного змісту, а не суто природничо-наукового; або природно-наукової тематики з пропозиціями, методичними рекомендаціями, щодо впровадження результатів наукового дослідження у навчально-виховний процес загальноосвітньої школи (розробка нових факультативів, програм для розвитку творчого потенціалу особистості учня та ін.);
- розробку системи тестових завдань, які дозволяють оцінювати рівень знань студентів, інша справа, як оцінювати практичні знання і навички.

Виокремлені положення щодо стратегії і тактики вирішення проблеми модернізації підготовки вчителів природничо-математичних дисциплін в класичному університеті дозволяють визначити систему конкретних першочергових завдань:

1. Розробити змістові модулі навчальних дисциплін, що складають зміст професійно-фахової підготовки педагогів.
2. Розробити систему СРС та стандартизованих тестових завдань, а також обґрунтувати механізми оцінювання знань студентів (критерії оцінювання, різномірні завдання тощо).
3. Розробити критерії оцінювання для стандартизованих випробувань, спрямованих на визначення рівня практичної підготовки майбутнього педагога.

4. Організувати лекторій для викладачів “Впровадження інноваційних технологій навчання у ВНЗ”.
5. Розробити програми, спрямовані на перепідготовку вчителів, підвищення їх педагогічної майстерності.

Отже, перспективи розвитку системи вищої професійно-природничої освіти пов'язані із модернізацією змісту підготовки студентів з урахуванням сучасних світових тенденцій розвитку освітніх систем та розбудовою єдиного освітнього європейського простору. Удосконалення змісту підготовки у відповідності до вимог часу передбачає виконання низки завдань організаційного, управлінського, соціально-педагогічного, психолого-дидактичного характеру, результатом яких має бути створення нового програмно-методичного забезпечення системи підготовки вчителя природничих дисциплін.

О.Є. Остапчук

ІДЕЯ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ В СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО УЧИТЕЛЯ

В статье исследуются феномен самореализации учителя, условия подготовки учителя в парадигме готовности к самосовершенствованию и профессиональной самореализации. Представлена характеристика организационно-педагогической системы, ориентированной на формирование у будущего учителя механизма профессиональной самореализации.

The phenomenon of professional self-realization, the conditions of preparation of the teacher to self-improvement are investigated in the article. The characteristics of organizational-pedagogical system of formation of mechanisms of professional self-realization reveals is represented.

Зростаючі вимоги суспільства до якості освіти і педагогічного професіоналізму обумовили пріоритетну спрямованість фахової підготовки майбутніх учителів на підтримку розвитку їх особистісно-професійного потенціалу, на забезпечення умов для конструктивного розв'язання ними завдань педагогічної практики. Результатом таких перетворень є перенесення в освітніх системах акцентів з масових педагогічних явищ на самоцінність особистості, вивчення можливостей та умов індивідуального розвитку й самореалізації.

Разом з тим, жорстка прив'язка педагогічної освіти до абсолютно точних, гранично закритих технологій довела свою